

RAPORT

MBI REZULTATET E MONITORIMIT MBI ZBATIMIN E TE DREJTES TE PETICIONIT NE SHQIPERI NEVOJA PER NDRYSHIME DHE PROPOZIME LIGJORE

Qendra e Studimeve Parlamentare

I. Hyrje

Peticionet janë një mënyrë shumë e mirë dhe efektive e shprehjes së protestës që mund t'u adresohen drejtpërdrejt zyrtarëve të lartë të shtetit dhe atyre vendorë. E drejta e qytetarëve për të përdorur petitionin si formë ankese dhe për t'u kërkuar institucioneve publike informacione dhe detyrimi i këtyre të fundit për t'iu përgjigjur në kohë dhe sipas parashikimeve në ligj janë një shprehje jetësore e funksionimit të demokracisë në një vend. Respektimi dhe përgjegjshmëria ndaj kësaj të drejte rrit pjesëmarrjen e njerëzve në jetën publike dhe siguron besimin e tyre për institucionet shtetërore.

Qytetarët ankohen se ata mund të mos marrin shërbimin që ata pretendojnë se duhet të kenë nga administrata publike. Jo vetëm kaq, por procedurat mund të jenë edhe shumë të lodhshme, të gjata dhe në rastin më të keq edhe korruptive. Pjesëmarrja e publikut nëpërmjet peticioneve dhe ankesave mund të jetë një mjet i dobishëm për të shmangur korrupsionin dhe shpërdorimet e zyrtarëve në detyrën.

Kështu, në një demokraci përfaqësuese, pjesëmarrja e publikut është guri themelor i këtij sistemi; ajo është parim bazë që lidh qeverinë me popullin. Ajo përligj sistemin dhe bën që qeveria të jetë përgjegjëse. Në jetën tonë të përditshme rrallë herë mendojmë për vlerat e saj intelektuale, ligjore ose politike, të cilat, mes burimeve, na kthejnë në kohën e Aristotelit dhe të Magna Kartës. Mes të tjerave, pjesëmarrja e publikut ndryshon nga mënyra se si të drejtat ligjore dhe procedurale janë parashikuar në ligjet e shtetit dhe se sa të efektshëm kanë qenë ato në plotësimin e nevojave të njerëzve në të kaluarën, me qëllim që t'i hapin rrugën pjesëmarrjes së njerëzve në të ardhmen. Me këtë aksiomë në mendje, një sistem demokratik qeverisjeje vendos kuadrin e tij ligjor, duke ofruar kanale të efektshme komunikimi me qytetarët.

II. Peticioni në një vështrim historik

Koncepti aktual i petitionit i korrespondon asaj ç'ka është parashikuar shekuj më parë në Magna Carta, një prej dokumenteve të parë ligjor hartuar në Mbretërinë e Anglisë në vitin 1215. Në Magna Carta (përkthimi në anglishten moderne), thuhet: "Nëse ne, kryegjyqtari ynë, nëpunësit tanë, ose ndonjë prej shërbëtorëve tanë kryen ndonjë shkelje kundrejt një personi ose shkel ndonjë prej neneve të qetësisë dhe sigurisë, dhe shkelja është bërë në dijeni të katër prej 25 baronëve, ata duhet të vinë tek ne – ose në mungesë tonë te kryegjyqtari – të deklarojnë dhe të kërkojnë rivendosje të menjëhershme të të drejtës." Me fjalë të tjera, edhe pse pushteti u ishte dhënë 25 baronëve të zgjedhur nga Mbreti, këta e kanë ende autoritetin të ngrenë petition ndaj Mbretërisë, nëse ndiejnë se janë shkakuar padrejtësi¹.

Më vonë, kjo e drejtë e peticionit u konfirmua edhe në Deklaratën Angleze të të Drejtave, e shkruar në vitin 1689, e cila thotë që kushdo mund të pretendojë peticion ndaj Mbretit pa pasur frikë për ndëshkim.

Në SHBA, e drejta e peticionit përbën një prej pesë lirive themelore të parashikuara në aktin Bill of Rights të Kushtetutës së vitit 1789 (Amendamenti I).

Në vitin 1963 është përfshirë në nenet e Rregullores së Parlamentit European dhe për të ardhur më pas më 12 prill 1989 në marrëveshjen ndërinstitucionale midis Parlamentit European, Këshillit dhe Komisionit European, ku u konfirmua kjo e drejtë dhe u ofrua nja garanci më shumë në lidhje me ndjekjen e peticioneve në BE.

Në vitin 1992, Marrëveshja e Maastricht-it përfshiu të drejtën e peticionit midis shumë të drejtave të tjera njohur qytetarëve të BE.

III. Rezultatet e monitorimit për zbatimin e të drejtës së peticionit në institucionet qendrore publike

Metodologjia e përgatitur për procesin e monitorimit

Për realizimin e këtij raporti është përdorur një metodologji e caktuar e cila përfshin:

Hartimin e dy modele pyetësorësh për plotësim, një për institucionin e Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe një për institucionet e tjera të parashikuara në planin e monitorimit; mbledhjen dhe analizimin e rasteve studimore të peticioneve pranë institucioneve publike, vëzhgimin e legjislacionit në disa prej vendeve të BE-së.

- Pyetësi për Kuvendin e republikës së Shqipërisë u hartua specifikisht më vete në disa prej rubrikave të tij, për vetë rolin e Kuvendit në trajtimin e peticioneve. Duke qenë se është i vetmi organ që ka të trajtuar veçmas në një akt ligjor trajtimin e peticioneve, u mendua që ky fakt të shikohej me kujdes për të parë më nga afër funksionimin dhe angazhimin e strukturave të këtij institucioni në trajtimin e peticioneve. Rubrikat specifike të pyetësorit për Kuvendin konsistojnë në çështje si: procesi i ndjekjes së peticionit që nga momenti i regjistrimit të tij (titulluar: Procedimi pas regjistrimit të peticionit) dhe vlerësimi i praktikës së deritanishme, për të parë reagimin e këtij institucioni ndaj rasteve të peticioneve dhe përgjegjshmërinë e tij ndaj zbatimit të të tilla aktesh qytetare e ligjore.

- Pyetësi për institucionet e tjera të parashikuara për monitorim synon mbledhjen e një informacioni të plotë, të saktë dhe konkret për zbatimin e së drejtës së peticionit nga qytetarët. Pyetësi është i organizuar në disa rubrika pyetjesh si: identifikimi i bazës ligjore të peticioneve; subjektet e dërgimit të peticioneve; mënyra e paraqitjes dhe forma e peticionit; procedimi pas regjistrimit të peticionit dhe afatet; përmbajtja e peticionit dhe reagimi i institucionit; vlerësimi i praktikës së deritanishme.

- Marrja dhe analizimi i rasteve studimore u pa si një mënyrë e mirë në konkretizimin e vëzhgimit tonë dhe si një mënyrë për të parë angazhimin e institucioneve publike në zgjidhjen e problemeve objekt peticioni/kërkese. Ajo që u synua ishte gjetja e rasteve që kanë pasur një impakt të ndjeshëm në publik dhe në jetën qytetare.

- Një pasqyrë e legjislacionit të vendeve tjera me qëllim afrimin e praktikave dhe përshtatjen e masave legjislative vendase me atë të vendeve të BE.

¹ Information paper: www.learningtogive.org

Raporti i monitorimit

Monitorimi i zbatimit të së drejtës së peticionit u shtri në shtatë institucione publike dhe u zhvillua në periudhën janar-maj 2009. Për mbledhjen e informacionit për vlerësimin lidhur me zbatimin e të drejtës së peticionit dhe procedura e ndjekur u shfrytëzuan këto burime: intervista në bazë të pyetësorëve; vëzhgime nga monitoruesi; konsultimi i dokumenteve dhe i faqeve të internetit aty ku ekzistonin, biseda të drejtpërdrejta me përfaqësues të institucioneve dhe organizatave, marrja dhe analizimi i rasteve konkrete të peticioneve.

Institucionet e monitoruara janë:

1. Kuvendi i republikës së Shqipërisë
2. Presidenti
3. Këshilli i Ministrave
4. Ministria e Brendshme
5. Këshilli i Lartë i Drejtësisë
6. Avokati i Popullit
7. Bashkia e Tiranës

Me miratimin e planit të monitorimit u mendua që në përzgjedhjen e institucioneve të ishin të përfshira organe qendrore të pavarura si Kuvendi dhe Presidenti, organe nga pushteti ekzekutiv si Këshilli i Ministrave e Ministria e Brendshme, organe përfaqësuese të pushtetit gjyqësor si Këshilli i Lartë i Drejtësisë, organet të pavarura të administratës publike si Avokati i Popullit dhe nga pushteti vendor u zgjodh Bashkia e Tiranës.

Rezultate të monitorimit

1. Ligje, akte nënligjore ose rregullore që rregullojnë marrjen dhe procedimin e peticionit nga publiku

1.1 A ka ndonjë ligj ose akt nënligjor për organizimin dhe funksionimin e institucionit?

1.2 Nëse po, a është e rregulluar procedura e marrjes dhe procedimit administrativ të peticionit nga publiku? A janë këto rregulla të qarta për t'u zbatuar? A janë këto rregulla të plota?

1.3 Nëse procedura e marrjes dhe procedimit të peticionit nuk është rregulluar me ndonjë nga aktet e mësipërme, cilit akti(akte) ligjor e nënligjor i referoheni për procedimin administrativ të peticionit?

1.4 A ka dallim në trajtimin e ankesës administrative nga peticioni dhe nëse po, ku qëndron ky dallim?

1.1. Institucionet që kanë një ligj për organizimin dhe funksionimin e tyre të brendshëm janë: Avokati i Popullit dhe Këshilli i Lartë i Drejtësisë. Të gjitha të tjerat funksionojnë në bazë të ligjit për informimin e dokumenteve zyrtare, të Kodit të Procedurave Administrative dhe rregulloreve të tyre të brendshme.

1.2. Kuvendi, Presidenti, Ministria e Brendshme, Këshilli i Lartë i Drejtësisë dhe Avokati i Popullit e kanë të rregulluar me rregulloret e brendshme procesin e marrjes dhe të trajtimit të peticioneve dhe ankesave të publikut.

Institucionet, që e mbështetin këtë veprimtari të rregullorja e brendshme, pohojnë për pasjen e rregullave të qarta, të saktë dhe të mjaftueshëm për t'u zbatuar. Edhe ato që

i referohen ligjit për dokumentet zyrtare, si Këshilli i Ministrave dhe Bashkia e Tiranës, pranojnë që praktika e parashikuar në të dhe ajo e zbatuar është e saktë dhe korrekte.

1.3 Këshilli i Ministrave dhe Bashkia e Tiranës iu referohen përkatësisht ligjit për informimin mbi dokumentit zyrtare dhe Kodin e Procedurave Administrative. Përfaqësuesit e kontaktuar të këtyre institucioneve pohojnë që praktika e parashikuar në këto ligje është e saktë dhe korrekte.

1.4 Nuk vihet re ndonjë ndryshim në praktikën e ndjekur për trajtimin e një peticioni dhe të një ankese individuale në të gjithë institucionet e monitoruara. Nëse mund të flasim për dallim në trajtimin e tyre, mund të përmendet vetëm koha e trajtimit, e cila mund të jetë normale (brenda afatit 40-ditor të K.P.A) ose urgjente, kjo në varësi të objektit të trajtuar në peticion, ankesë e kërkesë.

Sipas përfaqësuesit të kontaktuar pranë Këshillit të Ministrave, objekti i trajtuar në peticion ose ankesë mund të bëjë diferencën, i cili mund të konsiderohet përparësi dhe/ose për t'u trajtuar në një kohë sa më të shpejtë. E njëjta praktikë u përmend edhe nga përfaqësuesi i Ministrisë së Brendshme. Sipas Bashkisë së Tiranës, peticionet dhe ankesat trajtohen të njëjta, pasi ligji njih vetëm 2 ndarje: ankesa dhe kërkesa. Bashkia e Tiranës është e pajisur me një sistem elektronik, ku regjistrohen të gjitha peticionet, ankesat, kërkesat e qytetarëve, të cilat marrim automatikisht një numër protokollit dhe shpërndahen sipas objektit të tyre në sektorët përkatës.

2. Peticioni mund të dërgohet nga një individ ose një grup individësh

2.1 A pranon institucioni juaj peticionet vetëm nga individë ose edhe grup individësh?

2.2 A kanë peticionet e individit dhe ato nga një grup individësh, të njëjtën vlerë administrative në procedimin administrativ?

2.1 Në të gjitha institucionet e monitoruara nuk vihej re një ndarje ose diferencim në trajtimin e peticioneve dhe ankesave të mbërritura nga individë ose grup individësh. Investimi i organit ishte i njëjtë në të dy rastet, duke mos harruar të theksojmë që në rastet e dërgimit të peticioneve ato janë gjithnjë të nënshkruar nga më shumë se një person, pra nga një grup personash.

2.2 Në të dyja rastet iu jepet e njëjta vlerë administrative. Mjafton që në të dy rastet të jenë të plotësuar forma dhe kriteret për të cilat mund të vihet në lëvizje organi dhe trajtimi i tij nga institucioni publik ka të njëjtën vlerë dhe angazhim.

3. Mënyra e paraqitjes dhe forma e peticionit

3.1 Peticionet pranohen vetëm me shkrim ose edhe me gojë? Nëse peticioni verbal pranohet, në ç'mënyrë regjistrohet ai nga nëpunësi publik? Nëse po, a i jepet një kopje për nënshkrim kërkuesit; dhe nëse jo, çfarë dëshmie i jepet atij?

3.2 Si regjistrohet mbërritja e peticionit dhe cila zyrë brenda institucionit përgjigjet për të?

3.3 Nëse peticioni regjistrohet pas deklarimit verbal, në cilën zyrë brenda institucionit realizohet kjo gjë?

3.4 Çfarë elemente të formës duhet të përmbajë peticioni që paraqitet në institucionin tuaj?

3.5 Nëse një nga elementet e formës mungon, si veproni? Në çfarë rregullash ose aktesh ligjore e nënligjorë bazoheni për vlerësimin e përmbushjes ose jo të elementeve të formës?

3.6 Nëse lejoni korrigjimin e të metave të formës nga vetë administrata, kush mund ta bëjë këtë dhe mbi bazën e çfarë rregullash?

3.7 Nëse bëni korrigjime ose peticioni ka të meta në formë, a e njoftoni kërkuesin? Nëse po, kur dhe në ç'mënyrë komunikimi?

3.8 Nëse e ktheni peticionin pas për plotësime, sa kohë/afat - nëse zbatoni ndonjë afat - i lini kërkuesit për korrigjim dhe paraqitje?

3.9 Nëse shqyrtimi i problemit të ngritur në peticion nuk është nën juridiksionin administrativ të institucionit tuaj, si veproni?

3.1 Në të gjitha institucionet e monitoruara pranohet ana formale e marrjes së peticioneve dhe ankesave, ajo e paraqitjes me shkrim të tyre. Në Rregulloret e brendshme të institucioneve parashikohet një fakt i tillë, duke e parashikuar shprehimisht plotësimin e këtij kriteri, atë të paraqitjes me shkrim. Lidhur me faktin nëse dërguesi merr ose jo një kopje për nënshkrim, dëshmi etj., kjo pyetje mbeti pa përgjigje. Paraqitja e peticioneve dhe ankesave në mënyrë verbale është praktikë e njohur për të gjithë institucionet, me përjashtim të Kuvendit, por kjo gjithnjë e shoqëruar nga plotësimi i një formulari "tip", i cili gjendet pranë zyrës së protokollit të institucionit. Një element tjetër që u vu re nga monitorimi ishte edhe përdorimi i sistemit elektronik pranë Bashkisë së Tiranës në regjistrimin e marrjes së peticioneve dhe ankesave me shkrim dhe verbale. Ky sistem kishte të memorizuar 80 formularë në varësi të objektit të ankesës/ kërkesës së pretenduar nga qytetari.

3.2. Në gjashtë nga institucionet e monitoruara (Kuvendi, Presidenti, KM, MB, KLD dhe Avokati i Popullit), zyra e protokollit, është zyra përgjegjëse për marrjen fillestare dhe regjistrimin e peticionit/ankesës së mbërritur, nga e cila përcillet më tej praktika për trajtim. Sektori i informimit qytetar është zyra përgjegjëse përkatëse për këtë veprim pranë Bashkisë së Tiranës, zyrë ku është vendosur edhe sistemi elektronik-regjistër.

3.3 Emërtimet e zyrave pranë institucioneve të monitoruara për regjistrimin e peticioneve/ankesave verbale ndryshojnë. Përkatësisht pranë Presidentit kjo zyrë quhet Drejtoria Juridike dhe e Koordinimit, Zyra e protokollit pranë Këshillit të ministrave, Ministrisë së Brendshme dhe KLD-së, Zyra e Pritjes me Popullin pranë Avokatit të Popullit, Sektori i informimit qytetar pranë Bashkisë.

Ndërkohë, nga të dhënat e marra nga Kuvendi i Shqipërisë, një peticion dhe ankesë mbërritur pranë Kuvendit duhet domosdoshmërisht të jetë me shkrim, pasi rregullorja e Kuvendit e ka të parashikuar këtë në mënyrë taksative dhe nuk lë vend për mundësi të aplikimit edhe të paraqitjes verbale të tij.

3.4 Në katër nga institucionet e monitoruara, në rregulloret e tyre të brendshme është parashikuar forma që duhet të plotësojë peticioni/ankesa e paraqitur nga qytetarët për të qenë e rregullt, për t'u trajtuar prej tyre. Kështu, në rregulloren e Kuvendit, Presidentit, KLD-së dhe Avokatit të Popullit janë të parashikuar disa prej elementeve që duhet të përmbajë një peticion/ankesë i paraqitur para tyre si: emri i dërguesit, adresa e tij, shkaqe të arsyeshme dhe të kuptueshme të ankesës së paraqitur, nënshkrimin përkatës. Në tri prej institucioneve të tjera, KM, MB dhe Bashki nuk përmendet ndonjë formë e veçantë e peticionit dhe ankesës, ç'ka do të thotë që ajo konsiderohet e pranueshme, cilado qoftë forma që paraqitet. Në Bashkinë e Tiranës mjafton që peticioni dhe ankesa të përmbajnë nënshkrimin e qytetarit dërgues dhe është e mjaftueshme.

3.5 Në institucionet që e kanë të rregulluar funksionimin e brendshëm me anë të rregulloreve është bërë i qartë edhe momenti i rregullimit të anës formale të paraqitjes së peticioneve dhe ankesave. Kështu, sipas rregullores së Kuvendit, Presidentit, KLD-së, peticioni, i cili paraqet mangësi në formë kthehet pas te dërguesi për plotësime. Institucioni i Avokatit të Popullit zbaton thirrjen për intervistë me dërguesit për marrjen e sqarimeve të mëtejshme. Në tri institucionet e tjera KM, MB dhe Bashki nuk është parashikuar një çast i tillë, për sa kohë nuk është e parashikuar pasja e një forme të caktuar të peticioni dhe ankesës.

3.6 Në asnjë prej institucioneve të monitoruara nuk parashikohet korrigjimi nga vetë administrata i të metave të formës së peticionit dhe ankesës së mbërritur. Në tri prej institucioneve si Kuvendi, Presidenti dhe KLD-ja nuk parashikohet fare në rregullore korrigjimi i të metave të formës. Ndërsa, në institucione si KM, MB ose Avokati i Popullit mund të bëhen plotësime dhe ose korrigjime të peticionit/ankesës, duke u vënë në kontakt me dërguesin e tyre dhe në raste kur bëhet fjalë për çështje lidhur me përmbajtjen ose plotësim dokumentacioni shoqërues të praktikës.

3.7 Sikurse u tha dhe me lart plotësimet dhe korrigjimet bëhen gjithnjë në komunikim me dërguesin e peticionit dhe të ankesës. Ndër format e komunikimit me ta njihen: ai postar, telefon, intervistë.

3.8 Institucionet e monitoruara, që parashikojnë mundësinë për plotësime, nuk njohin në praktikën e tyre të përditshme afate për kërkuesit ose peticion-dërguesit. Ata ua lënë vetë subjekteve në dorë, si pala e interesuar për zgjidhjen e çështjes së pretenduar. Institucioni i Avokatit të Popullit zbaton caktimin e datave për intervistë me të interesuarit, kur të gjykohet e arsyeshme nga punonjësi që ndjek çështjen.

3.9 Të gjitha institucionet e monitoruara zbatojnë komunikimin me dërguesin e peticionit/ ankesës, ku bëhet e ditur mungesa e kompetencës së tij në këtë çështje dhe orientimin drejt institucionit përkatës. Tri prej institucioneve të monitoruara, Kuvendi, KM dhe MB në raste emergjente zbatojnë të drejtën e delegimit të çështjes drejtpërdrejt tek institucioni përgjegjës.

4. Procedimi pas regjistrimit të peticionit dhe afatet

4.1 Pas pranimit dhe regjistrimit të peticionit, cila zyrë brenda institucionit tuaj është përgjegjëse për ndjekjen e procedurës administrative?

4.2 Nga cilat kriteret udhëhiqeni në procedimin e peticionit dhe se cilës zyrë i përket përgjegjësia?

4.3 Zyra që merret me çështjen e ngritur në peticion është e detyruar të njoftojë kërkuesin vetë ose vetëm nëpërmjet zyrës që ka bërë regjistrimin e peticionit?

4.4 A parashikon institucioni/zyra përkatëse seanca dëgjimore ose ballafaqime me kërkuesin?

4.5 Nëse zhvillon një procedim administrativ ose dhe hetim administrativ për çështjen e ngritur, nga cilat rregulla ligjore udhëhiqeni?

4.6 Sa është afati kohor për t'iu përgjigjur peticionit dhe në cilat akte ligjore e nënligjore përcaktohet ky afat?

4.1 Zyrat përgjegjëse për trajtimin e peticioneve dhe të ankesave të mbërritura pranë institucioneve të monitoruara janë, përkatësisht: Në Kuvend është Kryetari i Kuvendit, i cili e kalon te komisioni parlamentar përkatës, te Presidenti është përgjegjësi e sektorit të letrave, në KM është drejtorja e marrëdhënieve me publikun, për ta kaluar për trajtim pranë sektorëve përkatës, në MB është drejtori i kabinetit, për ta kaluar për trajtim te zyra e marrëdhënieve me publikun e cila e kalon tek sektorët përkatës në

përputhje me çështjen, në KLD është kryeinspektori, për ta kaluar për trajtim tek inspektori, tek Avokatin e Popullit është komisioneri pranë seksionit përkatës, për ta kaluar tek eksperti dhe në Bashki është drejtoria përkatëse sipas objektit të trajtuar në peticion dhe/apo ankesë.

4.2 Profesionalizmi, shpejtësia në trajtimin e rastit të shprehur me anë të peticionit, përgjegjshmëria janë ndër kriteret që udhëheqin veprimtarinë e organeve përgjegjëse për trajtimin e peticioneve dhe të ankesave në institucionet e monitoruara.

4.3 Në të gjitha institucionet e monitoruara komunikimi i mëtjshëm me dërguesin e peticionit dhe të ankesës bëhet nga zyra që është caktuar përkatësisht për trajtimin e çështjes nëpërmjet zyrës së protokollit si zyra që pret dhe përcjell çdo shkresë që vjen dhe del nga institucioni. Komunikimi bëhet vetëm në rastet kur gjykohet e arsyeshme nga nëpunësi (gjatë trajtimit të rastit) ose në përfundim të tij me dhënien e përgjigjes përfundimtare që ka rezultuar.

4.4 Në pesë prej institucioneve të monitoruara janë të parashikuara mbajtja e seancave dëgjimore me dërguesit e peticioneve dhe ankesave, KM, MB, KLD, Avokati i Popullit dhe Bashkia e Tiranës. Seancat dëgjimore dhe ballafaqimet me të interesuarit janë një praktikë e përditshme pune pranë MB.

4.5 Kodi i Procedurave Administrative, ligji për informimin e dokumenteve zyrtare, ligjet organike të institucioneve dhe rregulloret e brendshme janë baza ligjore që rregullojnë këtë proces pranë institucioneve të monitoruara.

4.6 Në të gjitha institucionet e monitoruara respektohet afati 40 ditor i parashikuar në Kodin e Procedurave Administrative. Por në rregulloret e institucioneve të veçanta, si Avokati i Popullit, KLD-ja ose dhe bashki përmendet edhe afati 30-ditor. Për raste që cilësohen si emergjente trajtimi i çështjes mund të shtrihet edhe në më pak kohë, një javë ose 10 ditë.

* Në këtë kre u hartua një bllok i veçantë pyetjesh shtesë për Kuvendin, për të parë me kujdes procesin e trajtimit të mbërritjes së një peticioni, si organi që ka një legjislacion më të veçantë për këtë çështje, por që mbeten pa përgjigje prej tij.

Blloku i pyetjeve për Kuvendin:

A i dërgohet peticioni, siç përcakton Rregullorja e Kuvendit ose kjo detyrë i është deleguar dikujt tjetër? Nëse po, kush e kryen këtë funksion?

Komisioni, që merret me çështjen e ngritur në peticion, është i detyruar të njoftojë kërkuesin vetë ose vetëm nëpërmjet zyrës që ka bërë regjistrimin e peticionit?

Çfarë bën konkretisht Komisioni përkatës i Kuvendit? Cili person është i ngarkuar në komisionet përkatëse për referimin e peticionit?

Nëse parashikohen seanca dëgjimore me kërkuesin, si organizohen ato?

Nëse Komisioni ka nevojë për informacione të mëtjshme për hulumtimin e problemeve që ngrihen, si kërkohen ato?

Në cilat raste Komisioni autorizon Kryetarin e Komisionit, për të bërë deklaratë në seancën plenare?

Çfarë synon të arrijë Komisioni me anë të deklaratës në seancë dhe çfarë detyrimesh ka Kuvendi, nëse ka, më pas?

Nëse në Komisione të ndryshme ngrihen çështje që kanë lidhje me punën e më shumë se një Komisioni, cili komision prevalon në trajtimin e peticionit dhe pse? A parashikohet ndonje procedurë tjetër në këto raste?

4*. Vlerësimi i praktikës së deritanishme

- A ju kanë ndihmuar peticionet në identifikimin e problemeve që kanë lidhje me punën e Kuvendit (p.sh. zbatimi i ligjeve ose çështje të tjera që prekin zgjedhësit në masë)? Nëse po, çfarë ka ndërmarrë institucioni juaj në lidhje me to?

- A janë thërritur anëtarë të këshillit të ministrave për të dhënë shpjegime për çështje që ngrihen në peticione (mos e ngatëroni me interpelancat e deputeteve për arsye thjesht politike)?

- A ka ndodhur që si shkak i peticioneve të shumta për një fushë të caktuar, Kuvendi ose anëtarë të tij t'i kenë kërkuar Qeverisë të rishikojë legjislacionin në një fushë të caktuar? Nëse po, sa herë dhe në çfarë çështjesh? Si ka qenë reagimi i Këshillit të Ministrave?

- A ngrihen peticione në lidhje me punën e organeve të pavarura ose që japin llogari në Kuvend, dhe nëse po cili është reagimi i Kuvendit?

Mendoni se peticionet janë një mënyrë e frytshme për Kuvendin për të kuptuar shkallën e zbatimit të ligjit në vend?

5. Përmbajtja e peticionit dhe reagimi i institucioneve

5.1 Nëse pretendimet e kërkuesit qëndrojnë, cili është reagimi i institucionit tuaj ?

5.2 Nëse për të njëjtin problem ngrihen peticione të shumta me të njëjtin objekt, cili është reagimi i institucionit tuaj?

5.3 Nëse problemi që ngrihet vazhdimisht lidhet me aftësitë institucionale dhe organizative të institucionit tuaj cili është reagimi i institucionit? Cila zyrë ose nivel administrativ bën përgjithësimin e problemit dhe inicion propozimin?

5.4 Cili organ/zyrë brenda institucionit tuaj merr vendim për korrigjimin e problemit ?

5.5 Nëse problemi ka lidhje me akte ligjor dhe nënligjorë të nxjerra nga organe të tjera, të cilat duhet të ndryshojnë, si veproni dhe cila zyrë është përgjegjëse për inicimin e saj?

5.1 Në gjashtë prej institucioneve të monitoruara në përfundim të trajtimit të çështjes së pretenduar objekt peticioni dhe ankese, institucioni ofron zgjidhjen për dërguesin (nëse ka një të tillë), ia delegon çështjen për zgjidhje organit kompetent, si operon me anë të relacioneve dhe propozimeve përkatëse brenda juridiksionit të tyre (Avokati i Popullit dhe KLD-së). Në rastet kur lind nevoja për marrjen e nismave ligjore, kjo shërben si pikënisje për zyrat kompetente brenda këtyre institucioneve për ndërmarrjen e propozimeve ligjore.

5.2 Në të gjithë institucionet e monitoruara njëhej praktika e precedentit, që për raste të ngjashme do të trajtohej e njëjta përgjigje dhe zgjidhje e çështjes. Por në thelb, çdo peticion dhe kërkesë trajtohet veçmas si praktikë, për sa kohë ajo vjen si një çështje e re pranë institucionit dhe me kërkues të veçantë. Në rastet kur çështje të tilla njësohen në kohë me ardhjen e tyre, ato mbliidhen dhe trajtohen në bllok por me përgjigje me vete.

5.3 Raste të tilla trajtohen me mjaft kujdes nga institucioni për të mos lënë hapësirë për keqinterpretim të tyre nga zyrat dhe nëpunësit e tyre përkatës. Natyrisht që në secilin nga institucionet e monitoruara hasen raste të përsëritjes së peticioneve dhe të ankesave nga qytetarët dhe kjo është një e drejtë e tyre që nuk mund të kufizohet, por për çdo rast nëpunësit në shkallë hierarkike bëjnë dhe përgjithësimin e problemit dhe inicimin e propozimit.

5.4 Në të gjithë institucionet e monitoruara titullari i institucionit është autoriteti që merr vendimet për korigjimin e problemit të lindur pas peticionit/ankesës. Në rastin e propozimeve ligjore është drejtorja juridike ajo që investohet në këtë rast.

6. Vlerësimi i praktikës së deritanishme

6.1 Sa peticione regjistroni afërsisht në një vit?

6.2 Të çfarë natyre janë këto peticione dhe si mund të grupohen ato?

6.3 A ju kanë ndihmuar peticionet në identifikimin e problemeve që kanë lidhje me punën e institucionit tuaj? Nëse po, çfarë ka ndërmarrë institucioni juaj në lidhje me to?

6.4 Mendoni që kuadri ligjor ekzistues është i mjaftueshëm për procedimin e peticioneve? Nëse jo në ç'drejtim mund të përmirësohej ?

6.1 Në të gjitha institucionet e monitoruara vihet re një rritje e numrit të peticioneve dhe ankesave mbërritur pranë zyrave të tyre. Kështu: pranë institucionit të Presidentit janë dërguar afërsisht 2500 ankesa e kërkesa në vit; MB-ja llogarit një mesatare afërsisht 3600 ankesa në vit; KLD-ja llogarit një mesatare prej 2101 ankesa, Institucioni i Avokatit të Popullit llogarit një mesatare 4000 ankesa të ardhura në vit dhe Bashkia e Tiranës llogarit një mesatare prej 26 000 ankesa në vit.

6.2 Peticionet e mbërritura pranë institucionit të Presidentit mund të grupohen në ato që kanë të bëjnë kryesisht me pushtetin gjyqësor, prokurorinë, organet qendrore të administratës publike dhe ato të pushtetit vendor.

Peticionet e mbërritura pranë KM-së mund të grupohen në disa rubrika sipas natyrës së çështjeve: Probleme informacioni; probleme toke, probleme shkolle – të drejta studimi; probleme prone; probleme pune, probleme gjykate; probleme page; probleme pensioni; probleme shëndetësore; investime – ndërtime – kredi; probleme strehimi; probleme të ndryshme; probleme privatizimi; takime.

Peticionet e mbërritura pranë MB-së mund të grupohen sipas natyrës së tyre, të karakterit shoqëror (çështje pronësie, ndihmës sociale etj.), ekonomik, vetjake (pasaportat, gjendja civile etj.), të rendit publik (të gjitha shqetësimet e forcave të policisë), çështje të të huajve, pushtetit vendor etj.

Ankesat e mbërritura pranë KLD-së kanë të gjitha lidhje me veprimtarinë gjyqësorë, të gjykatave dhe gjyqtarëve.

Peticionet e mbërritura pranë institucionit të Avokatit të Popullit të natyrave të ndryshme dhe të grupuara sipas strukturës organizative të Avokatit të Popullit.

Dhe peticionet e mbërritura pranë Bashkisë së Tiranës janë ato lidhur me çështje të infrastrukturës (rrugë), zbatimin e rikonstruksionit të blloqeve të banimit (projekte që janë për to), pronarët e trojeve të ndërtimit, si dhe çështje konkrete që lidhen me shërbimet si p.sh. taksitë.

6.3 Për institucionin e KM-së, ardhja e peticioneve dhe ankesave ka rritur ndjeshmërinë e strukturave shtetërore dhe ka ndikuar në caktimin e përparësive për reforma, si dhe në hartimin e politikave shtetërore.

Për institucionin e MB-së ardhja e peticioneve dhe ankesave ka ndikuar në ndërmarrjen e veprimeve dhe parandalimin e situatave të tilla në të ardhmen. Janë bërë raporte dhe orientime për institucionet në varësi.

Për KLD-në dërgimi dhe trajtimi i ankesave (për sa kohë nuk njihen peticione në praktikë) kanë ndihmuar disa herë në identifikimin e problemeve që kanë lidhje me punën e institucionit. Janë hartuar raporte me natyrë informimi të problemeve që

ndodhin në gjykatat tona. Ka pasur ndërhyrje në aktet nënligjore për një mirëfunksionim të praktikës dhe punës së përditshme.

Për institucionin e Avokatit të Popullit, paraqitja e rekomandimeve, sugjerimeve dhe vënia në lëvizje e organeve të tjera janë ndër masat e marra në raste të tilla, në përputhje edhe me atë që parashikohet në ligjin organik të tij.

Për Bashkinë e Tiranës me anë të peticioneve është rritur ndjeshmëria e punonjësve dhe shtimi i projekteve të Bashkisë në shërbim të qytetarëve.

6.4 Sipas përfaqësuesit të KM, kuadri ligjor ekzistues është i mjaftueshëm për procedimin e peticioneve. Ajo që mund të kërkohet më shumë është puna dhe përkushtimi institucioneve në zgjidhjen e problemeve të qytetarëve. Ka nevojë për hartimin e komenteve profesionale lidhur me normat ligjore, aktet ligjore dhe nënligjore në të gjitha nivelet e qeverisjes. Ka nevojë për trajnim dhe rritje profesionale të specialistëve dhe zyrtarëve në rritjen e njohurive në trajtimin e një rasti të parashtruar në një peticion ose në kërkesën e një qytetari.

Personi i kontaktuar për MB-në nuk ishte në gjendje të propozonte ndonjë masë ose ndryshim të mundshëm për të përmirësuar praktikën e punës në këtë sektor. Për sa kohë çdo rast konkret trajtohet nga sektorët përkatës, i takon atyre të bëjnë dhe propozimet e rastit.

Për KLD-në kuadri ligjor ekzistues është i mjaftueshëm në procedimin e trajtimit të ankesave.

Për institucionin e Avokatit të Popullit ekziston e gjithë baza ligjore e nevojshme që ligjëron dhe bën të mundur funksionimin e veprimtarisë së përditshëm të Avokatit të Popullit në këtë aspekt.

Për Bashkinë e Tiranës, një prej arsyeve të rishikimit të rregullores së brendshme të Bashkisë është dhe ajo e parashikimit të procedurës së trajtimit të ankesave dhe peticioneve në të. Por një domosdoshmëri për përmirësime dhe ndryshime mund të përmenden lidhur me atë që parashikon ligji për të drejtën e informimit mbi dokumentet zyrtare:

1- Afatet e trajtimit dhe të kthimit përgjigje të një ankese, (pasi afati 30 ose 40-ditor është i llogaritur edhe për ditët e pushimit (e shtunë/dielë);

2- trajtimi i rasteve të ankesave dhe peticioneve të ripërsëritura.

Gjatë fazës së dytë të procesit të monitorimit, mars 2009, dhe në fazën e tretë maj 2009 të zbatimit të së drejtës të peticionit nga institucionet publike u përqendruam në vëzhgimin dhe analizimin e rasteve konkrete, të prekshme të peticioneve, dërguar institucioneve publike të monitoruara.

Për mbledhjen e informacionit u shfrytëzuan këto burime: mbledhje e rasteve konkrete të peticioneve, përmendur në shtypin e shkruar, takime dhe intervista me zyrtarë të institucioneve përgjegjëse.

IV. Raste studimore

Peticion ndaj Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes për çështjen e tarifimit të faturave aforfe të energjisë elektrike

Çështja është ndjekur nga ekspertët e Avokatit të Popullit:

Institucioni i Avokatit të Popullit ka ndjekur prej disa vitesh çështjen e tarifimit aforfe të energjisë elektrike ndaj 6 familjeve në rrethin e Tiranës. Në bashkëpunim me të gjitha grupet e interesit AP ka disa vjet që është angazhuar për të përmirësuar e

konsoliduar shërbimet publike që ofrojnë organet e administratës dhe të tretët që punojnë për llogari të tyre, përfshirë edhe KESH-in. Kjo çështje ka nisur që prej vitit 2002 kur ankesat e para ishin ato lidhur me tarifimin aforfe të energjisë elektrike. Në mars 2006 AP doli me një propozim konkret, duke shpjeguar qëndrimin e tij kundër rritjes së çmimit të energjisë elektrike për konsumatorin familjar. Arsyet që AP e kundërshtoi këtë rritje, kanë të bëjnë me performancën e ulët dhe pamundësinë e KESH-it për të administruar burimet e tij ekonomiko-financiare të dëmshme edhe në shërbimet që u ofrohen klientëve, të cilët përballen aktualisht me shkelje dhe parregullsi të dukshme ligjore gjatë furnizimit me energji elektrike.

Në mars 2008 pranë zyrës së marrëdhënieve me publikun, në AP mbërriti edhe një tjetër ankesë e disa qytetarëve që ankoheshin ndaj faturimit të parregullt me vlera joreale të energjisë elektrike. Ankesa i ishte adresuar edhe Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes në KESH dhe, për dijeni edhe Kryeministrit të vendit dhe Presidentit të Republikës.

Ankuesit janë konsumatorë të ligjshëm të KESH-it, të pajisur me kontratë dhe matës, por që sërish pretendojnë se vuajnë faturimin parregullt dhe jo korrekt të energjisë elektrike, duke u detyruar të paguajnë vlera që nuk janë konform asaj çka lexon matësi i tyre dhe joreale të energjisë së harxhuar.

Të vënë në lëvizje nga një ankesë e tillë, AP nisi korrespondencën verifikuese me OSSH-në që prej prillit të vitit 2008. Në shkresën e tij të kësaj periudhe, AP kërkonte nga OSSH-ja shpjegime për çështjen në fjalë, me qëllim kryerjen e funksionit të tij për t'iu përgjigjur ankesës së ardhur nga qytetarët. AP përsëriti kërkesën për shpjegime nga OSSH-ja në qershor 2008 pas një përgjigje të marrë nga ky institucion, por që nuk i jep përgjigjeje çështjeve të ngritura nga AP në shkresën e tij.

Po në qershor 2008 AP del me rekomandimet e tij për zgjidhjen e çështjes paraqitur në ankesën e shtetasve, drejtuar OSSH-së. Rekomandimet konsistojnë në mospërsëritjen e rasteve të tilla në të ardhmen, ku konsumatorët faturohen edhe me mënyrën aforfe edhe me atë me matës. Me këtë rast AP i kërkon t'i kthim përgjigje OSSH-ja për rastin konkret dhe reagimin e tij për rekomandimin e dhënë.

Në korrik 2008 përsëritet sërish shkresa e AP-së për shpjegime nga OSSH-ja, me lëndë: "Kërkesë e përsëritur për shpjegime të mëtejshme". E njëjta kërkesë për shpjegime i dërgohet në mënyrë të përsëritur OSSH-së brenda muajit korrik 2008, në të cilën i bëhet e ditur OSSH-së detyrimi ligjor për të bashkëpunuar me AP dhe përgjegjësitë e tij në rast refuzimi bashkëpunimi me AP-në.

Në shtator 2008 AP del me rekomandimet e tij të dyta drejtuar OSSH gjithnjë referuar çështjes në fjalë. Kështu, AP-ja rekomandon kthimin ndaj abonentëve të shumës së paguar në mënyrë të padrejtë prej tyre, bazuar në faturat e shitjes së energjisë së nxjerrë nga OSSH-ja.

Në tetor 2008, OSSH përgjigjet ndaj AP me të njëjtën përgjigje të disa muajve më parë, pa marrë parasysh rekomandimet e dhëna nga AP-ja.

Një shkresë pasuese e AP ku kërkohet përgjigje për rekomandimet e AP-së lidhur me këtë çështje, i përket muajit tetor 2008. Kjo i referohet gjendjes së moskthimit të asnjë përgjigjeje nga OSSH-ja në gjithë këtë periudhë korrespondence me AP-it.

Në dhjetor 2008 ka një tjetër shkresë të dërguar OSSH-së ku kërkohet rivlerësim i qëndrimit ndaj rekomandimeve të AP. AP i kërkon OSSH-së rivlerësimin e rekomandimeve të dhëna dhe zbatim të tyre.

Në dhjetor 2008 ka një përgjigje të OSSH-së për AP, ku ridërgohen të njëjtat argumente dhe pretendimet të OSSH-së për rastin në fjalë pa përmendur aspak rekomandimet e AP-së dhe mundësinë e zbatimit të tyre.

Në këto kushte, pas një periudhe kaq të gjatë përpjekjeje komunikimi me OSSH-në dhe tashmë pas privatizimit të këtij sektori të KESH-it, AP nuk mund të vijojë më me rekomandimet e saj dhe të kërkojë zbatimin e tyre, edhe për mungesë të bazës ligjore, përse kohë OSSH është tashmë një ndërmarrje private, ku dhe AP nuk mund të ndërhyjë dhe të operojë me rekomandime. Me kaq mund të mbyllet e gjithë kjo praktikë peticioni/ankese drejtuar AP. (Një kopje e praktikës ndodhet në zyrën tonë, në dosjen e projektit).

Peticion i studentëve të Fakultetit Mjekësi e Përgjithshme, Universiteti i Tiranës drejtuar rektoratit të Universitetit

Të vënë në dijeni nga media e shkruar për dërgimin e një peticioni të studentëve të Fakultetit të Mjekësisë për rektoratin e Universitetit të Tiranës, u gjet me vend përfshirja e këtij rasti në raportin e monitorimit, pjesa e rasteve konkrete:

Studentët e Fakultetit të Mjekësi i kërkojnë rektorit të Universitetit të Tiranës, Dhori Kule, të ndërhyjë për të garantuar autonominë universitare, demokracinë e brendshme dhe depolitizimin përfundimtar të strukturave të zgjedhura studentore. “Zgjedhjet për këshillat studentorë në Fakultetin e Mjekësisë, ashtu si vjet, rrezikojnë të manipulohen edhe këtë vit”- thuhet në peticionin e dërguar rektoratit të universitetit. Ky është thelbi i peticionit që i është dërguar Rektorit të Universitetit të Tiranës, i nënshkruar nga 800 nënshkrime studentësh. Studentët akuzojnë kryetarin e këshillit studentor për manipulim me votat e studentëve dhe kërkojnë ndërhyrjen e rektorit për zgjidhjen e këtij problemi.

Në takimin e zhvilluar me drejtorin e Komunikimit në Rektoratin e Universitetit të Tiranës, Ervin Demo u mor ky informacion:

Sipas z. Demo, rasti i peticionit të studentëve të Fakultetit të Mjekësisë është trajtuar me kujdes nga Rekorati i universitetit Tiranë. Me dorëzimin e tij në rektorat filluan përpjekjet për zgjidhjen e problemit të parashtruar në të, por gjatë kohës u pa që një pjesë e konsiderueshme e nënshkrimeve të nënshkruesve të peticionit ishin fiktive dhe të pasakta. Kështu, gjatë kohës së verifikimit dhe trajtimit të problemit në rektorat, erdhi një sqarim i studentëve të fakultetit të mjekësisë që pretendonin se u ishin falsifikuar nënshkrimet e tyre në peticionin e dërguar rektoratit dhe se ata nuk kishin lidhje me të. Ky fakt iu bë i ditur dorëzuesve të peticionit dhe u pa një tërheqje e tyre dhe mosinteresim i mëtejshëm për çështjen e trajtuar në peticion. Vlen për t’u theksuar që interesimi serioz i rektoratit çoi në zgjidhjen e kësaj situate dhe shmangien e mosmarrëveshjeve në këtë fakultet. Edhe zbulimi i një situatë nënshkrimesh fiktive që iniciuan një peticion, i kushtoi angazhimit në mirëbesim të rektoratit për të trajtuar çështjen.

Peticion i Aleancës Qytetare për Mbrojtjen e Gjirit të Vlorës në kundërshtim me ndërtimin e Parkut Industrial-Energjistik (TEC) në Vlorë

Çështja e ndalimit të ndërtimit të TEC-it e nisur që në vitin 2005 pati shumë jehonë për vetë rëndësinë që iu dha nga grupi nismëtar të mbështetur nga qytetarët e rrethit të Vlorës.

Ne zhvilluam një takim me një prej drejtuesve të AQMGJV, Lavdosh Ferruni, ku u informuam për historikun e kësaj çështjeje. Z. Ferruni bëri të ditur dërgimin e disa peticioneve radhazi, të nënshkruar nga 1370 persona, në disa prej institucioneve qendrore në vend në vitin 2005, prej të cilëve nuk kishin marrë asnjëherë një përgjigje të shkruar ose verbale për çështjen që ata mbronin. Peticionet i janë drejtuar Këshillit të Ministrave, Ministrisë së Ekonomisë, Presidentit të Republikës. Të ndodhur para këtij fakti, të mospërgjigjes dhe reagimit zyrtar ndaj peticioneve dhe zërit qytetar, AQMGJV-ja ka përdorur edhe komunikimin me organizatat ndërkombëtare, në përputhje me Konventën e Aarhusit dhe dhënien e një karakteri politik të çështjes, duke kërkuar zhvillimin e një referendumi popullor vendor, i cili u rrëzua zyrtarisht në nëntor 2005².

V. E drejta e petitionit në vende të tjera

E drejta për të paraqitur një petition para Parlamentit Europian është një e drejtë “tradicionale”, e njohur fillimisht në legjislacionin e brendshëm të vendeve të BE-së. Në të drejtën komunitare, e drejta e petitionit, e ushtruar që prej vitit 1963, është përfshirë tërësisht edhe në rregulloren e Parlamentit Europian. Një marrëveshje ndër-institucionale midis Parlamentit Europian, Këshillit dhe Komisionit Europian e 12 prillit 1989, konfirmoi formalisht ushtrimin e kësaj të drejte dhe sanksionoi një garanci me shumë në lidhje me trajtimin zyrtar të peticioneve.

Në nenin 194 të kreut të të drejtave themelore të Komisionit Europian, e drejta e petitionit përkufizohet si vijon:

“Çdo qytetar i Bashkimit Europian dhe çdo person fizik dhe juridik me banim ose veprimtari në një prej vendeve anëtare ka të drejtën e petitionit në Parlamentin Europian për çështje që kanë të bëjnë me fusha të veprimtarisë brenda Komunitetit dhe që prekin drejtpërdrejt atë person.”.

Neni 194 u jep të drejtën e petitionit të gjithë personave fizikë dhe juridikë, shtetas të vendeve anëtare të BE, për ta ushtruar atë personalisht dhe në grup. Marrëveshja vendos dy kushte lidhur me objektin e petitionit: 1) Peticioni duhet të ketë të bëjë me një çështje që prek fushën e veprimtari të së drejtës komunitare dhe 2) të ketë një impakt drejtpërdrejt të petition-dërguesi.

Rregullorja³ e Parlamentit Europian ka të parashikuar dhe kushtet mbi anën formale dhe përmbajtjen e peticioneve dhe mënyrat se si ajo do të trajtohet. Trajtimi dhe pranimi i peticioneve kalon në dy faza:

1. Ana formale, peticioni i paraqitur para Parlamentit Europian duhet të përmbajë emrin, profesionin, kombësinë dhe adresën e përhershme të petition-dërguesit dhe duhet të jetë i shkruar në një prej gjuhëve zyrtare të BE-së, i nënshkruar; nëse këto kushte janë plotësuar peticioni pranohet dhe regjistrohet dhe kalon drejtpërdrejt nga presidenti i Parlamentit Europian për në Komisionin e Peticioneve, përgjegjës për trajtimin e tij.

2. Përmbajtja, Komisioni i Peticioneve verifikon më tej subjektin e petitionit, i cili sipas nenit 174 të Rregullores duhet të jetë konform fushave të veprimtarisë së BE-së.

Peticion-dërguesit njoftohen për veprimet e mospranimit të petitionit së bashku edhe me arsyet e këtij veprimi. Është Komisioni i Peticioneve ai që sugjeron, sipas

² Vendimi i KQZ-së për refuzimin e referendumit, datë 5.12.2005, nr. 5247/2

³ Burimi: www.europarl.europa.eu

rastit, se cili është autoriteti kompetent në BE për trajtimin e tij ose ndonjë organ tjetër ndërkombëtar.

Në praktikë, peticionet regjistrohen në një regjistër dhe janë publik. Njoftimi për peticionet jepet në parlament, me opinionet kryesore dhe vendimet në lidhje me të; çdo gjë shënohet në procesverbalin e mbajtur, dhe me lejen e peticion-dërguesit është i gatshëm për t'u hedhur në sistemin e të dhënave i hapur për publikun. Por, nëse peticion-dërguesi bën kërkesë, peticioni trajtohet në mënyrë konfidenciale dhe futet në arkivin e parlamentit, ku edhe mund të konsultohet me deputetët.

Komisioni i Peticioneve aplikon mënyra të ndryshme të trajtimit të peticioneve. Në varësi edhe të natyrës së kërkesës së bërë (kërkesë individuale, kërkesë e bazuar në nevoja të përgjithshme ose sugjerime të Parlamentit European në lidhje me fusha të interesit të përgjithshëm) ai mund:

1. t'i kërkojë Komisionit European të ofrojë të gjithë informacionin ose një opinion për çështjet e ngritura nga peticion-dërguesi;
2. të organizojë seanca, ku do të diskutohen të dhënat e rastit trajtuar në peticion;
3. të dorëzojë peticionin tek Ombudsmeni European
4. të kërkojë mendimin e komisioneve tjera parlamentare dhe, për më tepër, kur objekt i peticionit është amendimi i një ligji.

Në rastet e interesave vetjake:

1. Komisioni i Peticioneve mund të ndërhyjë në kontakt me autoritetet kompetente ose me përfaqësues të vendeve anëtare në fjalë;
2. Komisioni i Peticioneve mund të ftojë, gjithashtu, Presidentin e Parlamentit European të ndërhyjë në autoritetet e vendeve përkatëse.

Në rastet e interesave të përgjithshme:

1. Kur arrihet në përfundim që peticioni është pasojë e një shkeljeje të ligjit komunitar, Komisioni European do të nisë me procedimin në Gjykatën Europiane të të Drejtave për goditjen e aktit;
2. Komisioni i Peticioneve mund t'i kërkojë Presidentit të Parlamentit European të dërgojë opinionin e tij/saj Këshillit ose Komisionit European.

Nga një vëzhgim i kushtuar legjislacioneve të vendeve europiane rezulton që e drejta e peticionit është e parashikuar gjerësisht në kushtetutat e tyre, si pjesë e të drejtave themelore të njeriut. Në disa prej vendeve të BE-së, e drejta e peticionit është e rregulluar me ligj të posaçëm, si:

Gjermania

Kushtetuta (neni 17)

Kushdo ka të drejtën, vetëm ose në grup me të tjerë, t'i drejtojë kërkesa ose ankesa organeve kompetente dhe parlamentit.

Statutet e organeve të shërbimit ushtarak, dhe atij rezervë mund, sipas parashikimeve, të aplikohen edhe tek anëtarët e Forcave të Armatosura dhe të shërbimeve rezervë gjatë periudhës së shërbimit ushtarak, të kufizojnë ligjin bazë (...), dhe e drejta e peticionit të aplikohet (neni 17) pasi kjo e drejtë lejon pranimin e kërkesave dhe ankesave bashkë me të tjerat. (...)

Dhoma e Përfaqësuesve [Bundestag] cakton një Komision për peticionet që të merret me kërkesat dhe ankesat e drejtuara kësaj Dhome, sipas nenit të peticioneve (neni 17).

Kompetencat e këtij komisioni janë të rregulluara në një statut të veçantë.

Estonia

Kushtetuta (neni 46)

“Kushdo ka të drejtën t’i drejtohet organeve shtetërore organeve të pushtetit vendor dhe zyrtarëve të tyre me kërkesa dhe të peticioneve. Procedura e ndjekjes së këtyre akteve rregullohet me ligj.”

Greqia

Kushtetuta (neni 10)

Çdo person ose grup personash kanë të drejtën, sipas ligjeve të shtetit, t’u drejtojnë peticione autoriteteve dhe këto të fundit duhet t’u përgjigjen menjëherë mbi bazën e rregulloreve të shkruara dhe pajisin me një përgjigje të shkruar për peticion-dërguesin në përputhje me ligjin (...)

Lituania

Kushtetuta (neni 33)

Qytetarët duhet të kenë të drejtën të marrin pjesë në qeverisjen e vendit drejtpërdrejt dhe nëpërmjet të zgjedhurve të tyre, sikurse dhe të kenë të drejtën të përfitojnë shërbimin shtetëror në kushte të barabarta.

Qytetarët duhet të kenë të garantuar të drejtën të kritikojnë punën e institucioneve shtetërore dhe të nëpunësve të tyre dhe të kundërshtojnë vendimet e tyre. Nuk lejohet akuza për qëllime thjesht kritike.

Qytetarëve iu garantohet e drejta e peticionit; procedura për zbatimin e saj vendoset me ligj

Austria

Ligji Federal (neni 148a)

3) Është e parashikuar në detyrat e ombudsman-it të marrë pjesë në zgjidhjen e peticioneve dhe ankesave në grup paraqitur në Kuvend. Ligji federal ka të specifikuar detajet mbi to.

Polonia

Kushtetuta (neni 63)

“Cilido ka të drejtën të bëjë peticione, kërkesa dhe ankesa me interes publik, interes vetjak ose të një personi tjetër – me lejen e tij – drejtuar organeve publike, si dhe organizatave dhe institucioneve sociale, në lidhje me performancën e tyre brenda fushës së administratës publike. Procedura për trajtimin e peticioneve, kërkesave dhe ankesave rregullohet me ligj” .

Në vende të tjera europiane rregullimi i kësaj të drejte është bërë me legjislacion dytësor, në zbatim të asaj çka është e sanksionuar në Kushtetutë. Me poshtë po rendisim dispozitat kushtetuese mbi të drejtën e peticionit në disa prej vendeve të BE-së.

Republika Ceke

Kushtetuta (neni 18)

(1) E drejta e peticionit është e garantuar; cilido ka të drejtën t’i drejtojë vetë ose bashkë me të tjerë, organeve të shtetit ose atyre të vetëqeverisjes vendore me kërkesa, propozime dhe ankesa mbi çështje të interesit publik ose të përbashkët.

(2) Peticioni nuk mund të përdoret për të ndërhyrë në pavarësinë e gjykatave.

(3) Peticionet nuk mund të përdoren për qëllime ankimi, për të shkelur të drejtat themelore dhe liritë e njohura në ligj.

Italia

Kushtetuta (neni 50)

Të gjithë qytetarët kanë të drejtën e peticionit ndaj Kuvendit, për të kërkuar ndryshime ligjore ose plotësimin e nevojave tjera.

Hungaria

Kushtetuta (neni 64)

Në Republikën e Hungarisë cilido ka të drejtën të paraqesë, vetëm ose bashkë me të tjerë, peticione të shkruara ose ankesa drejtuar autoritetit përkatës.

Portugalia

Kushtetura (neni 52)

Të gjithë qytetarët kanë të drejtën të paraqesin vetëm ose në grup me të tjerë, peticione, kërkesa, pretendime ose ankesa ndaj organeve me autoritet të lartë ose çdolloj autoriteti, me qëllimin e mbrojtjes së të drejtave të tyre, këtë kushtetutë, ligj ose interes të përgjithshëm, si edhe të drejtën për t'u informuar brenda një kohe të arsyeshme.

Sllovenia

Kushtetuta (Neni 45)

Cilido qytetar ka të drejtën e peticionit dhe të ndjekjes së nismave të tjera me interes të përgjithshëm.

Sllovakia

Kushtetuta (neni 27)

E drejta e peticionit është e garantuar. Cilido person ka të drejtën t'u drejtohet autoriteteve qeveritare dhe administratës publike për çështje të interesit vetjak dhe publikime peticione, propozime dhe ankesa vetë ose në bashkëpunim me të tjerë.

Peticioni nuk mund të përfshijë trajtimin e të drejtave dhe lirive themelore.

Hollanda

Kushtetuta (neni 5)

Cilido ka të drejtën e dorëzimit të peticioneve të shkruara autoriteteve kompetente.

Luksemburgu

Kushtetuta (neni 27)

Cilido ka të drejtë e peticionit të nënshkruar nga një ose më shumë persona drejtuar autoriteteve publike. Vetëm organet e rregjistruara kanë të drejtën e dërgimit të peticioneve kolektive.

Neni 67

Peticionet dërguar Kuvendit nuk duhen bërë vetë.

Kuvendi ka të drejtë t'ia referojë anëtarëve të Qeverisë çdo peticion drejtuar atij. Anëtarë të qeverisë duhet të japin shpjegime mbi përmbajtjen e tyre kurdoherë që Kuvendi e kërkon.

Kuvendi nuk merret me peticione që burojnë nga interesa private, vetëm nëse ato ka ardhur si pasoje e akteve të paligjshme të qeverisë dhe autoriteteve ose, nëse janë marrë vendime që ndërhyjnë në kompetencat e Kuvendit.

Qipro

Kushtetuta (neni 29)

1. Çdo person ka të drejtë vetëm ose bashkë me të tjerë të drejtojë kërkesa të shkruara ose ankesa çdo autoriteti publik dhe të ndiqen prej tyre dhe në marrjen e vendimeve; një njoftim i menjëhershëm për vendime të marra i jepet personit që ka bërë kërkesën ose ankesën brenda 30 ditëve.

2. Kur çdo person i interesuar preket nga një vendim i tillë ose kur një vendim i tillë nuk i është bërë i njohur personit brenda kohës së afatit të parashikuar më lart, personi mund të bëjë ankim në gjykatën kompetente për çështje të lidhura me këtë kërkesë ose ankesë.

Danimarka

Kushtetuta (neni 54)

Peticionet mund të dorëzohen në parlament vetëm nëpërmjet anëtarëve të tij.

Ndryshime dhe propozime ligjore mbi të drejtën e peticionit në Shqipëri

Disa zëra bashkë janë gjithnjë më të lartë se një i vetëm. Me këtë në mendje, rruga që qytetarët të arrijnë të përdorin një peticion në mënyrë sa më efektive është të bashkohen për një çështje të përbashkët, të bashkohen sa më shumë njerëz dhe mbështetja do të jetë më e mundur.

Ushtrimi i së drejtës së peticionit dhe të ankesës është me rëndësi për të gjithë qytetarët, por, gjithashtu, edhe për vetë institucionet shtetërore, pasi ato përfitojnë nga burimet e drejtpërdrejta të informacionit lidhur me shqetësime të qytetarëve dhe vështirësitë që ata hasin gjatë veprimtarive të përditshme në zbatim të ligjit, të cilat mund të çojnë në raste të keqinterpretimit të tij ose edhe të moszbatimit. Dërguesit dhe ankuesit e peticionit mund të zbulojnë edhe raste hapësirash në ligj dhe të lindë, gjithashtu, nevoja për rregullime dhe përmirësime të tij.

Numri i peticioneve, por më së shumti i ankesave, dërguar institucioneve publike ka ardhur në rritje. Këtë e pohojnë vetë personat e kontaktuar pranë institucioneve të monitoruara dhe në perceptimin fillestar të çështjes lind pyetja se pse ka ardhur një rritje e tillë dhe çfarë duhet bërë më shumë për të rregulluar dhe pasur nën kontroll këtë situatë.

Në vijim të asaj çka është parashtruar më lart, do të japim rekomandimet tona, me qëllimin e mirë që situata të lehtësohet disi dhe qytetarët të jenë edhe më në mirëbesim të institucioneve për zgjidhjen e problemeve parashtruar prej tyre.

Rekomandime

Nga analiza ligjore e përfshirë në pjesën e parë të këtij raporti, pamë që e drejta e peticionit, si një e drejtë kushtetuese, të vetmet rregullime ligjore që ka janë dispozitat e Kodit të Procedurave Administrative dhe rregulloret e brendshme të institucioneve që, më shumë sesa rregullim për ushtrimin e peticioneve, janë për të rregulluar trajtimin e ankesave dhe të kërkesave të ardhura në to. Pra, nuk ka një praktikë uniforme dhe të njëjtë për trajtimin e peticioneve dhe ankesave.

Në këtë kuadër, mbi bazën e vlerësimit të bërë nga analiza paraprake e legjislacionit dhe e përfundimeve të raportit të monitorimit në shtatë prej institucioneve publike, janë hartuar disa rekomandime që synojnë ngritjen dhe përmirësimin e standardeve, në zbatim të respektimit të një të drejte kushtetuese, e të drejtës së peticionit dhe ankesës.

1. Të rishikohet bashkëveprimi mes institucioneve publike me qëllim shkëmbimin e përvojave në funksion të trajtimit të peticioneve, ankesave dhe kërkesave. Kjo formë bashkëpunimi, e cila mund të jetë e institucionalizuar disi midis organeve qendrore dhe atyre në varësi (të tyre), të bëhet e mundur midis të gjithë organeve publike, me qëllim lehtësimin e pjesëmarrjes së publikut në to dhe rritje të përgjigjshmërisë e tyre ndaj qytetarëve.

Ne sugjerojmë vendosjen e rregullave të njëjtë, duke shmangur rastet për abuzime ose vonesa në trajtimin e rasteve konkrete. Le të jetë e rregulluar në mënyrë taksative që vetë organi të dërgojë çështjen për trajtim tek organi kompetent, bashkangjitur një njoftimi për dërguesin.

2. Të unifikohet praktika trajtuese e një peticioni, ankese dhe kërkesë në secilin prej institucioneve publike, brenda një pushteti të caktuar, p.sh. pushteti ekzekutiv. Të gjitha ministratë do të ishte mirë që në aktet e tyre të brendshme, si p.sh rregulloret të parashikojnë të njëjtën procedurë për peticionet, ankesat e kërkesat, duke vendosur kështu uniformitetin dhe njësimin e praktikës së trajtimit të tyre.

3. Të rishikohen afatet që rregullojnë procesin e trajtimit të peticioneve, ankesave dhe kërkesave në rastet kur këto kthehen për plotësime të dërguesi i tyre. Lënia e një afati të pacaktuar për plotësimin e pasaktësive dhe të mangësive të të dhënave, dokumenteve të një rasti peticioni, ankese dhe kërkesë sjell zvarritje dhe të dhëna fiktive të çështjeve që adresohen për zgjidhje pranë institucioneve publike. Kjo situatë mund të rregullohet duke caktuar një afat konkret për dorëzimin e tyre nga dërguesit e peticionit, ankesës e kërkesës kundrejt një parashikimi për arkivim të çështjes, nëse ajo nuk kthehet e plotësuar brenda këtij afati.

Gjithashtu, të rishikohen afatet ligjore për trajtimin e peticioneve, tëankesave dhe kërkesave të përsëritura. Në situatat kur një peticion, ankese ose kërkesë dërgohet në mënyrë të përsëritur pranë një institucioni publik sugjerohet të caktohet një afat për trajtimin e tij, i ndryshëm nga ai fillestar, i parashikuar në ligj. Afati i sugjeruar mund të jetë më i shkurtër, p.sh. 30 ditë, për vetë kohën që ai mund të duhet të trajtohet dhe për përgatitjen e përgjigjes për dërguesin e tij.

4. Të unifikohet terminologjia e ndryshme, e gjendur në ligje të ndryshme, për peticionin dhe ankesën. Të zbatohet hartimi i komentareve të neneve të veçanta, i ligjeve dhe Kushtetutës, për të bërë të mundur përafrimin e tyre në mënyrë që punonjësi që merret me marrëdhëniet me publikun të ketë të qartë se kur procesi ka të bëjë me një peticion dhe kur është një veprimtari normale e administratës, me qëllim rritjen e performancës së tyre në punë.

5. Të përmirësohet ura e komunikimit midis institucioneve dhe publikut; të synohet mënyra më e shpejtë dhe efektive e mundshme. Të zbatohen mënyrat e reja të komunikimit, si ai elektronik. Për peticione të interesit të përgjithshëm mund të shfrytëzohet edhe publikimi i tyre në faqet e internetit të institucioneve përkatëse.

Është me rëndësi të përmendim që në përgjigje të një peticioni, ankese ose kërkesë, dërguar një institucioni, institucioni jo vetëm duhet të kthejë një përgjigje (pozitive ose negative ciladoqoftë) sipas rastit konkret drejtuar peticion-dërguesit, por të

zbatohen edhe metodat e veprimit me anë të vendimeve dhe politikave shtetërore ndaj çështjeve të përmendura në to.

6. Zbatimi i sistemeve të informacionit (database) në marrjen e të dhënave dhe ndjekjen çështjeve të peticionit dhe ankesave. Në një kohë që digjitalizimi është bërë pjesë e operimit të administratës në punën e saj të përditshme, zbatimi i sistemeve të informacionit do të gjykohej shumë pozitiv që me marrjen e peticionit, ankesës dhe kërkesës dhe dërgimin e tij automatikisht te sektori përgjegjës për trajtim. Kjo formë kursen kohë dhe energji njerëzore.

7. Të gjendet një mekanizëm që të vlerësojë nënshkrimet e atyre që shkruajnë peticion për të shmangur rastet e peticioneve fiktive.

VI. Për rolin e Kuvendit

Propozojmë:

1. Krijimin e një rrjeti komunikimi midis Kuvendit dhe organeve të ekzekutivit, për një monitorim më të mirë të peticionit dhe pasojave që ai duhet dhe mund të sjellë në rregullimin e çështjes për të cilat është hartuar.

Të rishikohet roli i Kuvendit si monitorues dhe kontrollues i organeve të ekzekutivit në çështjet e trajtimit të peticioneve dhe ankesave. Kjo duhet të vihet në funksion edhe të përmirësimit të detyrimit moral e politik të deputetëve ndaj zgjedhësve të tyre.

2. Ngritja e një database, me akses të plotë në informacionin për ndjekjen e peticionit.

3. Ngritja e një komisioni të veçantë për trajtimin e rastit objekt peticioni, në rastet e shkeljeve të ligjit, të cilat mund të kenë konsekuenca serioze më së shumti në çështje që kanë të bëjnë me mjedisin, mbrojtjen e konsumatorëve ose trashëgiminë kulturore.

Bibliografia

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë

Kodi i Procedurave Administrative, ligji nr. 8485, datë 12.05.1999

Ligji për Avokatin e Popullit, nr. 8545, datë 04.02.1999

Vendimi i Gjykatës Kushtetuese, nr 49, datë 31.07.2000

Ligji mbi të Drejtat e Informimit mbi Dokumentet Zyrtare, nr. 8503, datë 30.06.1999

Rregullore e Kuvendit, miratuar nga Kuvendi me vendimin 166, datë 16.12.2004

Ligji mbi Organizimin dhe Funksionimin e Këshillit të Ministrave, nr. 9000, datë 30.1.2003

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 584 datë 28.08.2003 “Mbi miratimin e rregullimeve të Këshillit të Ministrave”

Website të Presidenti i Republikës, Këshilli i Ministrave, Kuvendi i Shqipërisë, Ministria e Brendshme, Këshilli i Lartë i Drejtësisë, Avokati i Popullit, Bashkia Tiranë. www.president.al, www.keshilliministrave.al, www.kuvend.al, www.moi.gov.al, www.kld.al, www.avokatipopullit.gov.al, www.tirana.gov.al.

Takime dhe intervista me administratorë të institucioneve të monitoruara: Elham Sharra, drejtor i marrëdhënieve me publikun në KM; Fatjona Memçaj drejtor juridik në Presidencë; Arta Sakja, drejtor i shërbimit të informacionit dhe dokumentacionit në Kuvendin e Shqipërisë; Artur Lazebeu, drejtor kabineti në Avokatin e Popullit; Drita Marena, specialiste e marrëdhënieve me publikun në MB; Elda Vrioni inspektore në Inspektoriatin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë; Manjola Sopoti përgjegjës sektori i informimit qytetar në Bashkinë e Tiranës, Lavdosh Ferruni, përfaqësues i AQMGJV; Ervin Demo, drejtor i komunikimit në rektoratin e UT.

Kushtetutat e vendeve të BE dhe Rregullorja e Parlamentit European marrë nga www.europarl.europa.eu

Information paper: www.learningtogive.org